

Марин Йорданов Григоров

Марин Йорданов Григоров е роден на 25 август 1924 г. в село Иван Шишманово, Разградска област. Семеен. Има двама сина и четири внука. Произхожда от бедно селско семейство. Родителите му се преселват от Южна Добруджа след Първата световна война.

Завършил е Юридическия факултет на Софийски държавен университет „Св. Климент Охридски“. Кариерата си на юрист започва през 1954 г. като народен съдия. На 6 април 1959 г. става един от създателите на възстановения Разградски окръжен съд. Служил е четири години като щатен член на

Разградския окръжен съд и близо петнайсет години като нещатен съдия. Единайсет години е бил председател на Разградския районен съд, седем години е работил в Окръжна и Районна прокуратури като прокурор и следовател.

Занимавал се е активно с обществена и политическа дейност като член на БЗНС, Отечествен фронт, Съюза на юристите в България, Съюза на българските автомобилисти, дружество „Георги Кирков“ и др. Системно изнася беседи на правна тематика по местния Радиоцентър и сътрудничи на местните вестници.

Бил е десет мандата окръжен и общински съветник и два мандата в общинската изпълнителна власт. През 2005 г. е удостоен с почетен знак на Разград за „Принос в местното самоуправление“.

Разградският окръжен съд е създаден през 1879 г.

Кога се полага началото на Областен и Окръжен съд?

Кога, къде и какви съдилища е имало в далечното минало най-добре могат да кажат съществуващите документи в Окръжния държавен архив. За съжаление, най-важните документи като: ведомости за заплати, заповеди за назначения, уволнения и размествания не са запазени там. Може да се създаде представа какво законодателство е съществувало от извлеченията от публикации в Държавен вестник. В някои от устройствените закони е посочено в кои населени места какви съдилища има. Така, например, от Наредбата-закон за административното правосъдие е ясно, че Върховният административен съд в София е създаден през 1912 г. /ДВ, бр.74/1912 г./. На 20 май 1943 г. съдът се нанася в новата си сграда /сега на бул. „Ал. Стамболийски №18/. Конституцията от 4.12.1947 г. не предвиж-

да да има административно правосъдие и със Закона за устройство на съдилищата той бива закрит на 26 март 1948 г. На 22 юни 1994 г. в Закона за съдебната власт са определени структурата, съставът, седалището и организацията на ВАС. На 20 май 1997 г. той се връща в отнетата му сграда, където се намира и понастоящем. Областните съдилища са 18 и са посочени седалищата им. Разград не фигурира в този списък. Апелативните съдилища са три, със седалища в София Пловдив и Русе. В тези градове е имало по това време съдебни палати.

Безспорни доказателства сочат, че за първи път Окръжен съд в Разград е създаден през 1879 г.

Нормативни документи са: Временни правила за устройство на съдилищата от 24 август 1878 г. и Указ №113 за устройство на съдилищата. На тези нормативни документи съответстват: заглавия на архивните единици, № по ред 362 от 1879 г. и решения по граждански дела. От тези решения пък се установява, че първите съдии в Разградския окръжен съд са били: д-р Н. Траянов, председател на Окръжния съд и членове: М. Драндаров, Ив. Г. Крофти и Паскалев. Прокурор към съда е бил А. Николаев, а помощник-прокурор - П. Дюкмеджиев. Съдебни следователи са били: К. Симеонов и Н. Възелов. П. П. Мишков е бил мирови съдия. Иван Хорозов - секретар на Окръжния съд, а подсекретари: А. Попов и Митев. Иван Аджеров е бил секретар на мировия съд, Д. Чомов съдебен пристав и П. Карапеев негов помощник. В първия съдебен състав е имало двама доктори по право, което показва на какво високо ниво е бил съдът, когато правосъдието в Разград едва е проходило. Голяма фигура в състава на Окръжния съд е бил Ив. Г. Крофти, който на 29 април 1914 г. е назначен за главен прокурор на новосъздадения Върховен административен съд.

От актовете за административно-териториалните преустройства, съдоустройствените закони и архивните материали на правосъдието, които се намират в Окръжния държавен архив, става ясно, че първият създаден Окръжен съд през 1879 г. е прекъсвал дейността си само през два периода - от 1911 г. до 1925 г. и от 1948 г. до 1959 г. На 6 април, на сесията на Окръжния народен съвет, е бил избран тричленен състав на Окръжния съд, който продължава да работи и сега, но вече в друг състав, при нови условия и материално-техническа база.

Историята на Разградския окръжен съд може да се раздели на два периода: първият от създаването му през 1879 г. до края на 1948 г. и вторият - от месец април 1959 г., когато в цялата страна се създават тридесет окръжни съдилища, които в момента съществуват и правораздават.

Какво е характерно за правораздаването през първия период?

Първият период от дейността на Разградския окръжен съд е от 1879 г. до 1948 г., а това са близо 70 години. През това време е имало Сръбско-българска /1885 г./, Балканска, Междусъюзническа и две световни войни. След всяка от тях е имало икономическа криза и това се е отразявало и върху работата на правосъдието.

През периода е имало стабилно законодателство, защото е било силно повлияно от европейското и голяма част от практикуващите юристи и законодатели са се учили на право в престижни европейски университети в Швейцария, Англия, Франция, Германия, Чехия, Полша и други страни. Ако се погледнат старите закони става ясно, че измененията и допълненията са изключения.

Основните принципи в съдопроизводството и организацията също не са се променяли и най-важното - съдебната власт е била действително независима. Социалистическата теория, че властта е неделима, се оказва порочна - създаващият законите не може да ги прилага и да ги контролира. Неслучайно най-голям приоритет по време на социализма и във всички социалистически държави има изпълнителната власт.

Правосъдието и властта са се ползвали с голям авторитет и еднаквост в приложението на законите. Съществувал е добър синхрон и взаимодействие между съдилищата, прокурорите, съдиите, следователите и адвокатите. Хората са се отнасяли с по-голямо уважение към органите на правораздаването и са изпълнявали разпорежданията им. Отлагане на дела поради неявяване на свидетели, вещи лица или адвокати, е било изключение, за разлика от настоящата действителност.

Със законите от 1885 г., 1901 г. и 1935 г. за устройство на съдилищата, при всеки околийски съд е имало съдебно-изпълнителни участъци. Броят на съдия - изпълнителите се е определял от бюджета, а участъците и седалищата им са определяни от областния съд. Околийските съдии са били задължени да проверяват работата на съдиите-изпълнители поне два пъти годишно. Във всички окръжни съдилища е имало нотариус. В Разградския областен съд последен нотариус през 1945 г. е бил Илия Пенев Иванов.

Как се е осъществявало правосъдието от 1944 г. до 10.11.1989 г.?

Този период е известен с големи промени в обществено-политическия живот, които засегнаха най-много законотворчеството и правораздаването.

Независимата съдебна власт стана зависима първо чрез Димитровската Конституция, след това и чрез други закони. Съдът трябваше да се превърне в държавен орган за осъществяване на нова политика. България участва във Втората све-

1974 г.

От ляво на дясно: Пенчо Георгиев, Христо Вадеков - заместник-окръжни прокурори, Марин Григоров - районен прокурор, Трендафил Розов - окръжен прокурор, Радян Гичев и Рашид Хатибов - следователи. Липсва само Елена Хаджидимитрова - заместник-районен прокурор.

товна война и даде десетки хиляди жертви. Реквизиционни комисии в околийските центрове и комисарства раздаваха купони за хранителни и други стоки. Един от най-добрите агитатори за влизане в ТКЗС беше чл.118 от НЗ. Според него, на затвор и глоби се осъждаха онези, които не изнесат определените им държавни

доставки, съобразно притежаваните земи. Помня как хората масово се отказваха от земите си в полза на държавата, а тя ги раздаваше безвъзмездно на новосъздадените ТКЗС. Съдилищата потвърждаваха решенията на ТПС - комисии, които спазваха принципа на равностойност. Селянинът бе принуден да влезе в ТКЗС, в затвора или да се откаже от земята си. Крайният резултат е един - винаги в полза на новата политика. Имаше хора, които съзнателно са влезли в ТКЗС, но те са били малко и ако не е била принудителната масовизацията на ТКЗС, едва ли е щяла да бъде повече от 50 %, както в Полша.

Превърналата се в управляваща държавата и обществото БКП призна, че съдилищата успешно са изпълнили предназначението си.

След успешното национализиране на промишлените предприятия, се появиха много престъпления, предимно присвояване на държавно имущество. Подобно бе положението и с присвояванията и кражбите в ТКЗС. И тук правосъдието успешно изпълни поставената му задача на твърд курс на наказателна репресия. Тогава Окръжният съд в Русе организира показни процеси, а по-късно, когато бе създаден Разградският окръжен съд, такива се организираха и тук. Делата се гледаха в големите читалищни салони и обикновено следобед започваха речите на прокурорите и защитните речи на адвокатите. Присъстваха много граждани, които изчакваха присъдите. Откарването на подсъдимите с милиционерски коли и белезници внушаваше респект и имаше възпитателно въздействие.

**1978 г. Обмяна на
опит в град Ловеч.**

*Седнали - от ляво на
дясно: Ана Мария,
Милена Найденова,
Марин Григоров,
Елена Хаджидимитрова*

*Горе прави - от дясно
на ляво: Савина
Миткова, Снежана
Сапунджиева, Румяна
Коварщев и Павлина
Петрова - съдии,
прокурори и
стажанти.*

Когато делата за държавни доставки и против решенията на ТПС се гледаха от районните съдилища, някои от съдиите се огъваха и прибягваха до масово потвърждаване решенията на ТПС комисии.

През окръжния, околийските и районните съдилища и прокуратурите в Разград минаха юридически кадри, които впоследствие станаха известни юристи. Освен съдията от първия Окръжен съд в Разград Ив. Г. Крофти, който е станал главен прокурор през 1914 г. на ВАС, в Разград е бил съдия и професор Радуилски - преподавател по трудово право в Софийския университет.

В Кубратската районна и Разградската окръжна прокуратура бе Петко Попов - професор и заместник-декан на факултета по право. Прокурорът от Исперих доцент Георги Бойчев, бе дълги години декан на юридическия факултет. Стажантът при Разградския окръжен съд и началник на следствието в МВР - Разград Александър Гелеменов беше станал преподавател в школата на МВР и доцент, а него-

вата съпруга Славка Гелеменова - съдия от Разградския районен съд се пенсионира във Върховния съд.

През 1959 г. се извърши ново административно-териториално деление в страната и Разград стана отново окръжен център. Дотогавашните околии в Исперих и Кубрат бяха закрити и се вляха в новия окръг. Имаше 30 общини и ТКЗС-та и 35 потребителни кооперации.

На същата територия беше създаден Окръжен съд, който е избран на сесия на новия Окръжен народен съвет. Стефан Абаджиев, бивш председател на Разградския народен съд, Антония Стоева, бивш съдия в същия съд и аз като бивш ръководител на народния съд в Исперих бяхме избрани за съдии на 6 април 1959 г.

За временно изпълняващ длъжността председател на съда беше определен

11 март 1989 г. - Разград

Обмяна на опит с Районен съд Силистра. Двамата съдии горе в средата са председателите на съдилищата - Людмил Невски и Марин Григоров - състуденти, кум и кръстник.

Стефан Абаджиев, за административен секретар - Стефан Борисов Карастанев, бивш административен секретар на Народния съд; за съдебни секретари - Лиляна Димитрова Тачева и Минка Андреева Гичева. За архивар е избрана Живка Накова Димитрова, за деловодители - Руска Тодорова Ангелова и Лиляна Диканарова, а за призовкар - Иван Ив. Маринов.

Окръжна прокуратура беше настанена в стаите на околийската, тъй като Разград е малък град, с недостатъчно сгради, които да се ползват за новосъздадената администрация. Сградният проблем е решен едва към 70-те години. Заета бе част от сградата на хотел „Абритус“ и сградата на бившата Популярна банка.

До 10 ноември 1989г., ден който условно можем да назовем като ден на демократичното преустройство на Република България и особено правосъдието, съдебната власт стана истински независима, макар и трета поредна власт. През този период /б.а.- до 10.11.1989 г./ имаше доста кадрови промени в Окръжния съд. През месец август 1960 г. за председател на Окръжния съд бе избран Стефан Пенков Енчев от Сухиндол, дотогава председател на Павликенския районен съд. Той работи до 1968г., след което замина за Велико Търново, където стана председател на Окръжния съд. Председател на Окръжния съд в Разград стана Стефан Абаджиев, а заместник-председател - Байчо Александров Стоянов, бивш председател на Районния съд. По-късно Абаджиев поема поста „окръжен проку-

пор“, Байчо Александров бе избран за председател на Окръжния съд, а Антония Стоева за негов заместник. Около 1980 г. Байчо Александров замина за столицата и стана заместник-председател на Софийския градски съд, а председателят на Исперихския районен съд Надежда Попова оглави Окръжния съд. Тогава Окръжният съд, заедно с Окръжна и Районна прокуратура се настаниха в бившата сграда на хотел „Абритус“.

Към 1975 г. Гинка Цветкова от районен съдия, а преди това следовател в районна прокуратура, стана член на Окръжния съд. Когато Стоева се пенсионира към 1984г., нейното място бе заето от Цветкова. По-късно в Окръжния съд съдии станаха Милена Найденова и Катинка Матеева, които преди това бяха в Районния съд. През 1987 г. се пенсионира председателят на Районния съд. За нов пред-

седател на Районния съд бе избрана Катинка Матеева, която продължи кариерата си в Окръжния съд и по-късно бе избрана за заместник-председател.

През 1963 г. като съдия в Окръжния съд постъпи Иван Христов Кожухаров от село Каменар. Преди това дълги години беше председател и съдия в Силистра. Работи близо 20 години в Окръжния съд. Беше председател и на профсъюзната организация. Неговите съвети към по-младите колеги бяха: „Законите трябва да се прилагат творчески“. Известен с подобни мисли беше и покойният адвокат от Исперих Петър Йовчев Петров от село Знаменосец, Старозагорско. Той често повтаряше, че: „Юристите са мозъкът на нацията“.

Сегашният председател на Разградския окръжен съд Емил Колчагов пристигна в Разград като заместник-районен прокурор. Няколко годи-

ни след това беше председател на съда в Разлог, в началото на 1987 г. се върна в Разград и стана съдия в Районния съд, а през следващата година - съдия в Окръжен съд. Между съдиите в Разградска област в момента той е с най-дълъг юридически стаж - 27 години, от които като съдия - 23. Вергиния Мичева от съдия в Районен съд беше избрана за съдия в Окръжен съд в края на 2005 г. В същото време започна работа в Районен съд Маргарита Новакова с дългогодишен съдийски стаж. Кариерата на Новакова стартира като нотариус в Разградски районен съд, където по-късно беше и съдия, а след това работи и в Окръжния съд. Беше няколко години адвокат и отново се върна към съдийската професия.

Много съдии и прокурори бяха освободени, защото не подписаха декларация, че се отказват от членство в политическа партия, когато започнаха реорганизациите в съдебната система. Друга част бяха освободени за активна партийна дейност. В началото на демократичните промени около две-три години Разградският окръжен съд нямаше състав за нормална работа. През 1993 г. Емил

Колчагов стана председател на Окръжния съд в Разград. В началото трябваше да попълни състава на Окръжния съд и на районните съдилища. В момента голямата част от съдиите имат голям стаж и опит, като повечето от тях отговарят на изискванията да бъдат съдии в Апелативен или Върховен съд.

Прави впечатление, че административният персонал в съдилищата е един от най-компетентните, в сравнение с други учреждения, и с най-малко текучество. Това важи особено за Разградския окръжен съд, където средният стаж на служителите е над 20 години. Бих желал да спомена имената на някои настоящи и бивши служители, достойни за подражание като: Минка Гичева, която започна като съдебен секретар и се пенсионира като административен секретар; Мария Кънчева, започна своята кариера като секретар на съдебно-изпълнителната служба, административен секретар на Районния съд и от доста години е на тази длъжност в Окръжен съд. Покойната Мария Стоянова започна като съдебен секретар и се пенсионира на тази длъжност.

Само добри думи могат да се кажат за дългогодишните служители в Разградския окръжен съд. Някои от тях се пенсионираха, други продължават да работят. Сред тях са деловодителките - Ненка Добрева Господинова, Мария Видекова, Росица Райчева, Даринка Димитрова, съдебните секретарки - Славка Гамакова, Евгения Димова Петрова, Нейбинур Реджеб. Дълги години в бюрото за счетоводни експертизи се труди Стоян Петров Пенев, а в архива Марина Йорданова Ненова.

Една от постоянните грижи на Окръжния съд беше провеждането на следдипломния съдийски стаж. От 1959 г. досега над 70 юристи са се запознали с практиката. Някои от тях се реализираха в правораздаването, други в администрацията, в стопанския и обществения живот. Адвокат Денчо Бояджиев се издигна до кмет на Разград, Любомил Иванов - до кмет на община Лозенец в София, Милена Цанева - до заместник-областен управител в Разград. Иван Димитров е профсъюзен деятел, а Савина Миткова - активна общественичка и деятел на Разградската община като бивш секретар и несменяем председател на постоянна комисия. Рашид Велиев Хатиб от Острово, който е бил кмет на селото, по-късно завършва право и стажува в Окръжния съд. След това се реализира като следовател в прокуратурата, съдия - изпълнител и нотариус.

Повечето от сегашните съдии, прокурори, адвокати и други са се научили на правораздаване в Окръжния съд. Някои от тях са били младши съдии и в момента работят в съда. Сега в Разградски окръжен съд съдии са: заместник-председателите Анелия Йорданова и Лазар Мичев, Рая Йончева, Ива Ковалакова-Стоева, Емил Стоев, Валентина Димитрова, Вергиния Мичева, Светла Робева, всички в творческа възраст. В мъдра възраст са вече председателят Емил Колчагов и старши съдията Димитрина Василева и имат най-дълъг юридически стаж.

През месец април 1959 г., когато се възстанови Разградски окръжен съд, бе възстановена и Разградската окръжна прокуратура. Първият прокурорски състав бе: Трендафил Розов - окръжен прокурор, негов заместник - Петя Недева и сле-

довател Христо Видеков, който след това стана заместник-окръжен прокурор и на тази длъжност се пенсионира. След преместването на Розов в Главна прокуратура, шеф на Окръжната прокуратура стана Стефан Абаджиев. Заместник-окръжни прокурори са били: Пенчо Георгиев от Русе, Петко Попов, Марияна Кабакчиева и Димитър Мичев. След пенсионирането на Абаджиев за окръжен прокурор бе назначен Стоян Димитров, а след станалите през 1992 г. кадрови промени окръжен прокурор стана Елена Хаджидимитрова с пръв заместник Антония Донева. Сега в Окръжна прокуратура са и Милена Пенчикова, Кръстьо Георгиев, Тихомир Тодоров, Огнян Дамянов. Димитричка Цонева от административен секретар в Районна прокуратура замести Мария Пенчева в Окръжна.

Адвокатската колегия от 27 адвокати през 1959 г. нарастна до 102 в момента. Александър Маринов и Емил Николов през година сменят председателското място на САК и в момента председател отново е Емил Николов.

Взаимоотношенията между съдилищата, прокуратурите и адвокатите в района на Разградския окръжен съд могат да се отчетат като нормални.

Най-големият съд в съдебния окръг е Разградски районен съд. Председател на съда е Веселин Стоянов с 27 години юридически стаж. В момента в съда работят съдиите Красимир Кипров, Таня Дамянова, Доротея Иванова, Нели Генчева, Цветалина Дочева, Павлета Добрева, Маргарита Новакова и Константин Косев. Съдии по вписванията са Галина Странджева и Севил Ремзиева. Държавни съдебни изпълнители са Надежда Попова и Мирослав Тодоров.

Най-дългогодишни служители в съда са Димитра Борисова и Вярка Иванова, работили във всички служби. Вилдан Алиева много добре оглавява деловодството по наказателни и брачни дела. Отзивите за работата на Районния съд са положителни и той е сочен за пример от Министерството на правосъдието.

Нашите съграждани Денчо Бояджиев и Стоян Димитров активно участваха в парламентарните дебати при изработването на последната Конституция през 1991г.

„Гражданско наблюдение на съда в Разград“

През 2004 г. стартира проект „Гражданско наблюдение на съда в Разград“ на Център за НПО - Разград. Инициативата е пилотна за България и се осъществява в трите най-големи града - София, Варна и Бургас, както и в Разград. Проектът се реализира с подкрепата на Окръжен съд и Районен съд - Разград. Целта е гражданско наблюдение на съда за установяване на прозрачност и отчетност на наказателното правораздаване в Разград. Основна дейност по проекта е наблюдение на дела, свързани с насилие над жени. Делата се наблюдават от обучени доброволци - граждански наблюдатели.

„Засилване на обществената подкрепа за съда в Разград - гражданско участие за прозрачно правораздаване“

Успешното партньорство продължава и през 2006 г. с проект „Засилване на обществената подкрепа за съда в Разград - гражданско участие за прозрачно правораздаване“. Целта на проекта е прозрачно и ефективно функционираща